

БЪДЕЩЕТО НА ЕВРОПЕЙСКАТА ЕЗИКОВА ПОЛИТИКА В КОНТЕКСТА НА БРЕКЗИТ

Димитър Пехливанов

Висше франкофонско училище - ESFAM, София

Резюме

Брекзит няма да има непосредствено и директно отражение върху европейската езикова политика – силата, влиянието и инерцията на английския език, започнали много преди този процес, са твърде силни, подхранвани от мощни фактори както вътре, така и извън Европа, за да може да се очаква бърза промяна. ЕС ще бъде в парадоксалната позиция-прецедент да има за водещ официален език такъв, който не е официален в нито една от страните-членки. Процесът на налагане на нов европейски Lingua Franca е твърде дълъг, а и нито един език в момента няма капацитета да заеме мястото на английския, освен всичко и влиянието на един език се развива по закономерности, които не винаги могат да бъдат правно регламентирани. Невъзможността на Великобритания обаче да влияе върху употребата на английския език ще ускори вече започналото развитие на негова специфична разновидност, наричана Euro-English.

Ключови думи

Брекзит, европейска езикова политика, Lingua franca, Euro-English

На фона на всички предвидени и непредвидени проблеми около процеса на Брекзит, проблемът с езиковата политика на Европейския съюз и нейната евентуална промяна в някаква посока изглежда маловажен и в него едва ли не всичко се резюмира с въпроса, по-скоро любопитен и провокативен, отколкото истински повод за научно търсене: „Възможно ли е наистина английският да престане да бъде официален

език в Европейския съюз?“ Всъщност, дори и да престане да бъде официален език, това би означавало просто едно „завръщане към корените“ – при създаването на Европейската икономическа общност в края на 50-те английският не е бил нито официален, нито работен език на организацията. На пръв поглед въпросът изглежда предрешен – вероятността английският да престане да бъде официален в ЕС е практически изключена и това беше официално потвърдено (Европейска комисия, 2016), но Брекзит е твърде голямо събитие за ЕС и няма как да не създаде или засили, както във всички други области, определени тенденции в Европа. От такава гледна точка по въпроса за европейската езикова политика могат да се търсят и изследват различни и много интересни политически, икономически или чисто лингвистични аспекти. Поради относително краткия период от началото на процеса на Брекзит досега, задълбочените научни трудове конкретно за отражението му върху езиковата политика на ЕС са сравнително малко, много повече са източниците в текущата информация от СМИ и различни документи. Върху цялостната езикова политика на ЕС източниците са достатъчни като обем, съсредоточени най-вече върху езиковите конфликти и предложенията за реформи, но поради отдалечеността им във времето, те не винаги са адекватни за конкретната тема. В нея обаче доста добре се вписват изследванията за влиянието на отделните световни езици, които потвърждават основният извод на изследването, а именно че английският език на този етап трудно може да бъде заменен.

Европейската езикова политика в контекста на напускането на Великобритания няма как да бъде разглеждана отделно от цялостния езиков режим и неговата организация и развитие през изминалите десетилетия. ЕС с основание може да претендира за най-демократичната, прозрачна, интересна и разнообразна езикова система в света, особено погледнато като съотношение между страни-членки и работни езици – ООН има само 6 официални, съответно работни езици, НАТО и Съветът на Европа – само по 2, английски и френски. Писмени или устни преводи от и на други езици в тези организации се правят само при отделни случаи или пък преводът се организира и заплаща от съответните делегации и не е ангажимент на организацията.

Европейската езикова политика е може би най-видимото и най-пряко отражение на основния девиз на ЕС за многообразието и това се спазва неотклонно през изминалите десетилетия, а именно символното значение на езика като изразител на различието и уникалността на

дадена държава - член. Прилагането на мултилингвизма на ЕС е залегнало в основните документи на организацията и освен културното многообразие отразява всичките му основни политически постижения и принципи – както на прозрачността и върховенството на правото, така също и гражданството на Съюза, недискриминацията, свободното движение на хора и развитието на пазара. Паралелният силен натиск за максимална прозрачност и възможността на граждани от всички страни-членки да комуникират свободно с европейските институции ражда и известния израз с двойно лингвистично-политическо значение: „*да комуникираме с хората на език, който те разбира*“ (Bando, 2005) със стремеж да бъде прилаган възможно най-често. Най-точно може би все пак принципът на многоезичието на ЕС е отразен в прословутия член 20 на Договора за функционирането на ЕС, с който се създава гражданството на Съюза и в частност правото на всеки гражданин да комуникира двустранно с европейските институции на родния си език.

Не е случаен и фактът, че документът, с който се урежда езиковият режим на европейските институции – Регламент 1/58 – е изобщо първият документ, приет от тогавашния Съвет на министрите и фиксиращ четирите официални и работни езика на ЕИО. Практически Регламентът въвежда в практиката взетото преди това с единодушие от Съвета решение относно езиковият режим на институциите, като в същото време се дава пълна свобода на страните-членки да посочат езика, който желаят да стане официален за Европейският съюз или желаят да ползват, ако той вече е официален език. По този начин, оставяйки решението изцяло на държавите-членки, ЕС на практика провежда езиковата политика на своите членове, избягва да взема автономни решения и дава възможност на всяка страна наистина да демонстрира своята неповторимост. Най-стриктен и възможно най-демократичен при спазването на принципа на мултилингвизма като европейска институция е Европейският парламент като членовете му не са длъжни да владеят друг език освен този на държавата си. Съответно Европейската комисия като наднационален орган, чиято администрация е съставена от професионалисти, владеещи няколко езика, е най-гъвкава при прилагането на езиковите практики.

Принципът на многоезичието обаче не трябва да се приема абсолютно - с течение на времето и с увеличаване на броя на страните-членки постепенно ясно се оформят и открояват работните езици на ЕС, като разликата между работни и официални езици става все по-отчетлива и едновременно с това предмет на по-чести спорове. Неминуемо е, а и

логиката сочи натам, че не е възможно да се поддържат всички комбинации на езиците за основните форми на превода - писмена и устна, както и за всички формати на институциите на Европейския съюз. На първо място, самият Регламент се отнася изключително до официалната писмена комуникация между институциите и страните-членки, без обаче да засяга устната, нито пък вътрешната кореспонденция в институциите или между тях. В чл. 6 той им оставя свободата и автономията сами да определят езиковия режим, на който да работят. Регламентът не обхваща и регионалните езици в Европейския съюз като каталунския или галисийския, но които иначе наброяват над 60. Употребата на регионалните езици е предмет на специална процедура и договорка между институциите и съответната държава или нейното представителство в Брюксел за всеки отделен случай. В член 8 за държавите с два или повече официални езици Регламентът остава неясен и е въпрос на тълкуване и прецедентна практика дали те могат да посочат всички тях за официални за ЕС, като въпросът се прехвърля към вътрешното право на съответната държава. Няма конкретни регулации за това и всеки отделен случай се решава различно. Практиката сочи, че в случая на официални, но малко разпространени езици като малтийския и ирландския са налице временни и/или частични дерогации от задълженията на европейските институции, докато пък люксембургския език изобщо не е признат за официален за ЕС, въпреки че е официален в Люксембург.

Често езиковият режим на дадена институция или организация и преводите от и на отделните езици погрешно се възприема като протоколен и логистично-технически въпрос, зад който обаче е скрит огромен политически и ценностен заряд, предвид значението на езика като носител на националния суверенитет и култура на съответната държава. В този смисъл бихме могли да кажем, че езиковата политика е изключително еластична и гъвкава поради това, че в максимално кратки срокове и по на пръв поглед незначителни поводи може да бъде изстреляна в политическа орбита и да предизвика сериозни политически трусове, доколкото езикът е неразделна част от суверенитета и съвсем не само там, където важи формулата „една страна = един език“. Подобни проблеми могат да се срещнат и при различните варианти на езика, като при френския и варианта му, употребяван в Белгия или пък различията между немския в Германия и Австрия. Факт е, че повечето конфликти (Ammon, 2006) на езикова основа са били предизвикани много бързо, но и също толкова бързо са били потушавани. Като пример за

конфликти, макар и временни и моментни, можем да посочим протестите на германските провинции когато са им изпращани прес-съобщения от заседания на Съвета само на английски, както и протестите на Германия и Австрия по време на Срещата на върха в Хелзинки през декември 1999 (Ibid.), когато домакините отказват да осигурят превод от и на немски по време на неформалните срещи. Интересна подробност, която дава представа за важността на езиковата политика е фактът, че от формална гледна точка Кипър може да поиска турският да стане официален език на ЕС, тъй като този език е официален в Кипър съгласно чл. 3 на кипърската Конституция. Както може да се предвиди, заради многото политически усложнения както от международно, така и от вътрешнокипърско естество, свързани с Турция, подобна реалност е практически изключена.

До средата на 70-те години френският език е основен както за институциите на тогавашната ЕИО, така и за цялата организация, след което започва постепенният възход на английският като основен работен език. Това обаче не е свързано толкова с присъединяването Великобритания и Ирландия през 1973, а преди всичко с ускорения ход на глобализацията и в частност на информатиката и комуникациите, а конкретно при Европейския съюз е допълнително подхранено от присъединяването на новите държави от Средна и Северна Европа в средата на 90-те години и голямото разширение на Изток в началото на 21 век. Френско-германското сътрудничество като основен мотор на европейската интеграция намира израз и в езиковата политика на Съюза. Франция е против възходящия монолингвизъм на английския език и търси съюзничество с немския политически елит по всички тези въпроси предвид факта, че френският и немският се очертават като втори и съответно трети език в ЕС. Политиката на Германия по тези въпроси е конструктивна, но също така колеблива и максимално гъвкава, като опасенията на германските политици са, че Франция всъщност използва сътрудничеството с Германия като инструмент, за да прокарава и налага собствената си езикова политика. Независимо от това, френско-германското сътрудничество и по езиковите въпроси е успешно и като факт може да се посочи съвместния демарш на френския и германски външни министри от 2000 г. Юбер Ведрин и Йошка Фишер относно настояването за по-засилената употреба на техните езици като работни в ЕС. Протестът е и по конкретен повод, а именно решението на тогавашния заместник-председател на комисията - британецът Найл Кин-

нок (и бъдещ директор на British Council) прес-съобщенията да бъдат само на английски, както и цялостната му политика за налагане на и без това масовата употреба на английски.

Относно споменатата конструктивна, но и колеблива политика на Германия по езиковия проблем е редно да се отбележи и ролята на Германия като своеобразен промоутър на английския език в ЕС, като корените на това явление могат да се проследят още през 30-те години по време на нацисткия режим, когато по политически и расови причини френския е премахнат от немските училища, за да бъде заменен масово с „нордическия“ английски. Процесът се засилва още повече в десетилетията след ВСВ, подтиквано от значителното американско военно присъствие и още повече след обединението на Германия.

Що се отнася до употребата на самия немски език, германската позиция се отличава с една толерантност към използването на други езици, което започва постепенно да се променя след обединението на Германия в края на 80-те и засилване на влиянието ѝ, към което можем да добавим и присъединяването на още една немскоезична държава – Австрия, в средата на 90-те, а в крайна сметка и присъединяването на централноевропейските държави, където е налице традиционно немско влияние. Към това могат да се добавят и познатите аргументи за немскоезичното население като най-многобройно в ЕС, както и за най-голямата вноска в бюджета на ЕС на страната. По принцип Германия приема ограничението на езиците при неформалните срещи при условие, че езикът е само един, разбираемо английски, но не и ако езиците са само английски и френски.

През годините са лансирани различни предложения за езикови реформи в Европейския език, някои от тях доста екзотични, но те нямат за реална цел да променят принципите на цялостната му езикова политика, а по-скоро да опростят, осъвременят и в крайна сметка улеснят комуникацията, както и да се постигнат икономически ефект от намаляването на количеството преводи. Някои такива предложения идват както от самата администрация и институции на ЕС, така и от страна на експерти и изследователи. Подобна разработка има самият Европейския парламент в навечерието на голямото разширяване, като обаче голяма част от документа е посветена на това какви ще са последиците от въвеждането на съответния тип режим и защо това е трудно да се осъществи. Като **радикални** езикови реформи Европарламентът предлага например **монолингвизма** или въвеждането само на един официален и работен език

и **национализацията** или прехвърлянето на отговорността за преводи изцяло или частично (напр. само финансово) към съответните държави-членки. Като **по-ограничени** реформи се предлагат **асиметричният мултилингвизъм** – продуктивно (писане и говорене) използване на по-голям брой езици, а рецептивно (слушане и четене) използване на по-малък брой, както и **симетричен мултилингвизъм**, съответно пълноценно използване на ограничен брой езици. Тези концепции не получават необходимата политическа подкрепа, най-вече поради факта, че всяка една от тях трудно би запазила баланса между двете основни функции на езиците в Европейския съюз – комуникацията и символиката, а евентуалните спестени средства се оказват по-малко от очакваното. При някои от вариантите като **национализацията** например по-бедните държави с редки езици като България и Унгария ще се натоварят силно непропорционално за преводи от и на собствените си езици, докато много по-богатите Германия/Австрия и Белгия/Франция могат да си поделят разходите за преводите. По подобен начин при **ограничен мултилингвизъм** отново малките държави с редки езици трябва да заделят доста повече средства за езиково обучение на своите представители, а евентуалната невъзможността на много компетентни експерти да участват в различните формати заради езикова бариера би се отразило негативно върху капацитета на страната да участва пълноценно в процеса на вземане на решения. Към концепциите за езикова реформа в ЕС не липсват и екзотични идеи като възприемането за единствен език на ЕС на Есперантото или дори опростен вариант на латинския (Ammon, 2006), но те наистина звучат твърде крайно, за да бъдат възприемани на сериозно. Като други примери за езикова реформа могат да се посочат избирането на един официален език от всяко голямо езиково семейство или дори крайната идея за монолингвизъм, основан на рядък, малък език. Независимо от неуспеха на тези предложения, натискът за ограничаване на мултилингвизма, особено при неформални събирания на отделните формати на ЕС продължава и при неформални събирания максимално се ограничава използването на много езици, като практиката е представителите, които не владеят свободно някой от говорените там да водят свой преводач за т.нар. „chuchotage“ или превод на ухо. Постепенно в ЕС, до голяма степен прието от всички, се оформя „светото езиково триединство“ на работните езици на ЕС, а именно английски, френски и немски, като английският е с голяма преднина пред другите два.

Възходът на английския език като съвременен европейски и световен *Lingua Franca* е безспорен и уникален политически, социален, културен и езиков феномен, подхранван от политическата, икономическа от стратегическа мощ на САЩ, Обединеното кралство и Австралия, развитието на новите технологии, но също така и от развитието на поп културата и най-вече музиката, а от чисто лингвистична гледна точка – относителната му несложност спрямо останалите основни индоевропейски езици в някои важни елементи като например липсата на падежи, родове и сравнително лесните глаголни спрежения. Английският е далеч напред в процентно отношение като учене и употреба (между 80 и 90%) както като първи език в европейските институции, така и в училищата и университетите, а следващите – френски, немски и испански се подреждат между 15 и 25%, с малки разлики един от друг. В ЕС отдавна е налице конвергенция между английския като *Lingua Franca* на европейския континент в сферата на всички видове международни контакти и основен работен език в европейските институции и е трудно да се направи разграничение между институционалния и масовия английски. С времето английският все повече еволюира от съвременния *Lingua Franca* в нещо като „втори роден език“ или, както го нарича изследователят Улрих Амон, „роден език за международна комуникация“. Конкретно за ЕС може да се каже, че допълнително в негова полза са присъединяването на новите държави от Северна, но също Средна и Източна Европа, чиято политиката е както за английския като основен работен език на ЕС, но също така и за запазването на триединството на работните езици на ЕС – английския, немския и френския. В това можем да открием както стремеж за развиването на чуждоезиковото обучение в техните държави – повечето от тях имат редки езици - така също и подсъзнателната съпротива срещу монолингвизма, подобно на руския в рамките на предишната социалистическа общност. Наред с това обаче е налице и съпротивата срещу английския, която идва основно от четирите големи езикови общности –немска, френска, испанска и италианска – чиито езици също имат силно международно влияние и се борят за запазване и утвърждаването им като носители на култура и определени ценности. Особено активни в този особен вид лингвистичната дипломация са Франция и Испания, имайки зад себе си многомилионни общности и голям брой държави, говорещи техния език.

Формално погледнато, след фактическото реализиране на Брекзит през 2019 г. няма да има държава-членка, която да обяви англий-

ския за „свой“ и да поиска той да (о)стане официален за ЕС. Другите две държави, в които английският масово се използва – Ирландия и Малта – са посочили съответно ирландския (*Gaeilge*) и малтийския (*Maltese*). Въвеждането на ирландския език дори е прецедент за ЕС, тъй като за пръв път официален език става такъв, който е говорен от малцинство в дадена страна.

От процедурно-правна гледна точка, съгласно член 342 от Договора за функционирането на Европейския съюз, промяната на езиковия режим на ЕС и неговите институции може да има само при единодушно решение на всички държави-членки. Очевидно с цел да се пресекат всякакви политически спекулации, Ирландия почти веднага след референдума за Брекзит направи официално заявление на страницата на Европейския съюз, че няма да допусне промяна в езиковия режим. (European Commission, 2016) Това вече беше заявено и в разработката на новия бюджет, направена от Европейската комисия. Иначе казано, промяната на езиковия режим в ЕС няма да има, независимо от парадоксалната ситуация английският да не е официален език в никоя страна-член, но фактически е първи език в Ирландия, както и в Малта. На тях обаче няма да се наложи да доказват това, а ирландският и малтийският езици, независимо от официалния им статут, имат ограничена и най-вече писмена употреба в ЕС. Споменатата неяснота с държавите, които имат два или повече официални езика се проявява и тук, тъй като досега няма прецедент държава да е поискала два или повече национално употребявани в нея езици да станат едновременно официални и за ЕС. При държавите с билингвизъм или дори трилингвизъм като Белгия, нейните официални езици съвпадат с тези на други държави.

В дългосрочен план английският трудно би бил изместен или заменен като основен език както на ЕС, така и като европейски *Lingua Franca* – той е твърде влиятелен политически, инерцията от налагането му е прекалено силна, и не на последно място – ЕС няма алтернатива за нов основен език. По отношение на последното професорът от Университет в Хелзинки Ана Моранен споделя следното: „*английският е прекалено глобален за Европа, за да бъде заменен от един **евро-центричен** език като немския, един **отстъпващ** (в сравнение с преди – бел. моя) език като френския или езици с международно, но **доста концентрирано значение** като испанския и португалския. Никой от тях няма сам по себе си критично значение, за да замести английския*“. Английският е далеч напред и в процента основни документи в ЕС,

редактирани на този език – над 80%, за сметка на само 8% на френски и 10% за другите езици, като в същото време е и **единственият** език, говорен от практически **всички** европейски чиновници. Почти всички държави от Средна и Източна Европа, но не само те, също са враждебно настроени към заклеяването на английския предвид големите инвестиции, направени за езиково обучение в тях – обучението по езици е едно от най-скъпите като обем сложени средства в рамките на европейските средства за образование. Използването на английски във всички видове преводи е незаобиколимо, а той ще продължи да играе и ролята на т.нар. „пилотен език“ в случаите, когато се налага превод на трудна и практически рядко срещана комбинация от езици като например португалски - естонски или унгарски - шведски. Влиянието на английския ще продължи силно да се подхранва и от големият процент ученици, които изучават английски в различните степени на началното и средно училище – процентът е средно около 90% за страните-членки на ЕС, като далеч назад са френския, немския и испанския със средни проценти около 15-20-25%.

Спекулациите, че английският може да престане да бъде формално официален език в Европейския съюз можем да определим точно така – като спекулации или по-точно – като психологически натиск върху Великобритания след референдума от 2016 г. На първо място можем да споменем репликата на евродепутата Данута Хюбнер *„английският е официален в ЕС, защото е посочен от Великобритания. След като нямаме Великобритания, нямаме и английски език“*. (The Telegraph, 28 June 2016) Към това можем да добавим и речта на Председателя на ЕК Жан-Клод Юнкер, който в типичния си полушеговит стил демонстративно премина от английски на френски по време на изказването си пред европейските депутати в началото на м. май 2017, като още в началото заяви, че го прави, защото *“английският губи значението си в ЕС“*. Това демонстративно преминаването от английски на френски в стила на висшия пилотаж в дипломатията, което всъщност може да се приеме и като регулярна практика на Юнкер, имаше двойко значение – както споменатия психологически натиск върху британците, така и отправяне на ясно послание към французите в навечерието на техните президентските избори. От днешна гледна точка можем да кажем, че поне второто послание е било добре разбрано. В същия стил на висша лингвистична дипломатия беше и назначаването на французина Мишел Барние за главен преговарящ от страна на ЕС, както и намеците от есента на 2016 г., че преговорите за

Брекзит от страна на екипа на ЕС ще се водят изцяло на френски, парирани още в зародиш от британското правителство.

Независимо от това, промени в езиковата политика на ЕС и цялостната лингвистична карта на ЕС след Брексит ще има и факторите за това съвсем не са за подценяване. На първо място, това ще бъде критично малкият брой хора, за които английският ще остане матерен език – общо около 5 милиона (населението на Ирландия и Малта) или 1% от населението на ЕС, респективно огромното превъзходство на хора, за които английският не е роден език (т.нар. non-native speakers). На второ място, това е специфичният брюкселски бюрократичен английски, чието влияние ще продължи да се увеличава и не на последно място – невъзможността на Великобритания да влияе пряко, институционално и политически, върху развитието и чистотата на английския език. Мястото на английските (британските) представители като стожери на езиковата чистота на английския език трудно би могло да бъде заето от ирландски представители и по други причини освен намаленият брой – ирландската разновидност на английския е повлияна от келтските езици, а освен това от политическа гледна точка Ирландия винаги е възприемала Великобритания като имперска сила и заплаха.

Всичко това ще доведе именно до най-коментираната и обсъждана промяна върху лингвистичната карта на Европа, а именно ускоряването на развитието на една отделна разновидност на английския, наречена условно Euro-English или Euro-speak. Силен тласък на дебатите в тази насока бе дадена от монографията **Английският език в ЕС след Брексит** на изследователя-лингвист Марко Модино от Университета в шведския град Йевле. (Modiano, 2017) Проследявайки процесите на създаване на отделните разновидности на английския в САЩ, Австралия, Индия, Сингапур и другаде, авторът утвърждава, че „европейският английски“ ще поеме по подобен самостоятелен път на развитие, което пък ще потвърди за пореден път развитието на една полимоделна концепция за развитието на английския език за сметка на мономоделната. От лингвистична, социална и политическа гледна точка Euro-English, който се оформи постепенно през последните десетилетия ще продължи своето самостоятелно развитие и може да се предвиди ускоряването на този процес вследствие на Брексит. Модино дори предвижда европейският вариант на английския да издаде свой тълковен речник, подобно на първия подобен в САЩ още в началото на 19 век и този в Австралия, макар и доста по-късно.

Развитието на европейската разновидност на английският език не е ново явление и е нормална закономерност в лингвистиката за всеки Lingua Franca, подобен процес е преживял и латинският, от който бавно и постепенно са се появили езиците от романската езикова група. Процесът на Брекзит обаче със сигурност ще я ускори заради споменатите вече по-горе фактори, към които можем да добавим също и намаляването на броя англоговорящи представители в брюкселската администрация. Хипотетично може да се случи дори при някои срещи да няма превод от и на английски, ако не присъстват представители на Малта и Ирландия, а е осигурен превод на всички останали езици. Колкото и да е разпространен английският език, всеки представител би предпочел да говори на родния си.

От лингвистична гледна точка, английският език ще бъде подложен на все по-силна и ускоряваща се „*нативизация*” (Modiano, 2017) или с други думи на силно влияние от страна на родните езици на всички, които използват английския като втори език. При тези условия основната функция на английския все повече ще се свежда до простата комуникацията („най-важното е да се разберем!”) за сметка на символното и културно значение на езика. Може ни най-характерен белег на „*нативизацията*“ е буквалният превод на английски на фрази от родния език и все по-намаляващата употреба на идиоми, характерни само за английския, което е напълно разбираемо поради липсата на идентичност между идиомите в отделните езици. Този „*фигуративен или образен език*“, от друга страна, ще бъде много по-лесен за разбиране между хора от близки региони и сродни матерни езици като скандинавци или славяни, които имат много общи идиоматични изрази и сходен начин на мислене. В този смисъл най-големите промени в английския ще бъдат по отношение на семантиката, а при правописа може да се очаква силна американизация, най-вече под влияние на новите технологии и Интернет. Своята роля ще продължи да играе и брюкселската администрация, където отдавна е процес на промяна в значението на думи, а през 2016 г. европейската Сметна палата издаде и специален наръчник за грешно употребените думи и изрази в английския език от брюкселската администрация. (EU Court of Auditors, 2016) Промените в английския език ще продължат, като е трудно да се предвиди докъде ще стигнат, а в сполучлива игра на думи английският изследовател и лингвист Роберт Филипсон нарича новия английски както Lingua Franca, така и Lingua

Frankensteinia по аналогия с израждането на експеримента Франкенщайн в чудовище от известната история. (Philipson, 2006: 250-267)

Напускането на Великобритания и по-конкретно на големия брой граждани с матерен език английски със сигурност ще промени и психологическите нагласи на хората, който го използват предвид факта, че все повече хора ще бъдат с по-изравнени позиции в езиково отношение, както и заради премахване на вроденото у много хора неудобство да говорят даден език в присъствието на преобладаващо мнозинство слушатели, за които той е матерен.

В същото време обаче силно намаляват шансовете ЕС да премине изцяло към монолингвистичен модел, основан само на английският език. Принципно преминаването към подобен модел е изцяло нереалистично и против принципните политически и юридически постановки на ЕС, но освен това въпреки влиянието му и инерцията от минали години няма как да се пренебрегне фактът, че страната, основен носител на езика, вече не е член на ЕС. В този смисъл ще нараства и съпротивата срещу него, на първо място от страна на Франция в традициите на френската политика, но и на останалите големи езикови общности, на които Франция ще продължи да бъде флагман и говорител. Това пролича във френските атаки срещу английския веднага след референдума от юни 2016, по-конкретно изказванията на официални френски представители, между които кандидатът за президент Жан-Люк Меланшон и кметът на южния френски град Безие Роберт Менар, но можем да го отдадем колкото на традиционната френска позиция, толкова и на шока от резултатите от референдума тогава.

Със сигурност обаче френската или друга прекалено агресивна позиция спрямо английския би била контрапродуктивна, след като той така или иначе се е превърнал в основен език както в ЕС, така и в целия свят. По-градивно и печелившо в дългосрочен план би било стратегическото позициониране на френския или друг от основните езици в Европа като „първи истински“ чужд език непосредствено след английския, след като последният така или иначе се е превърнал във „втори роден“, а за това позициониране могат да се приведат множество работещи валидни аргументи - достъпа до повече информация, обогатяване на терминологията, развиването на повече културни модели, чиито носител е езикът и много други.

Библиография

- Bandov, G. (2013) "Language policy of the European Union – Realization of the Multilingual policy of the EU;
- Ulrich, A. (2006) Conflicts in the European language policy, *International Journal of Applied Linguistics*, vol. 16/3/2006
- Modiano, M. (2017) English in a post-Brexit European Union, *World Englishes*, september 2017
- Philipson, R. (2008), *Lingua Franca or Lingua Frankensteinia*, *World Englishes*, Vol. 27, No. 2, pp. 250–267,
- European Commission: Action plan to improve communicating Europe by the Commission, 2005
- Preparing the EP for the Enlargement: The language regime: additional options, Brussels, 29 August 2001, SG.EL/01-125/def
- Misused English words and expressions in EU publications, EU Court of Auditors, 2016

Интернет източници

- <https://www.europeanceo.com/business-and-management/why-english-will-still-be-important-to-europe-in-a-post-brexit-world/>
- <https://www.ft.com/content/b5afd93a-0d94-11e8-8eb7-42f857ea9f09> - Financial Times
- <https://www.telegraph.co.uk/news/2016/06/28/english-language-could-be-dropped-from-european-union-after-brex/>
- <https://www.theguardian.com/politics/2017/may/05/brexit-english-is-losing-its-importance-in-europe-says-juncker>
- <https://www.theguardian.com/politics/2016/oct/21/theresa-may-brexit-negotiations-language-french>
- https://ec.europa.eu/ireland/news/statement-on-behalf-of-the-European-Commission-Representation_en
- https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/communication-modern-budget-may_2018_en.pdf
- http://europa.eu.int/comm/education/policies/lang/languages/langmin/euromosaic/index_en.html